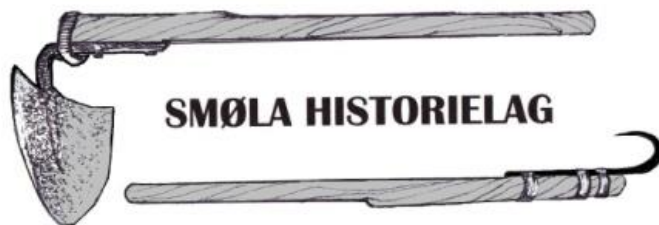

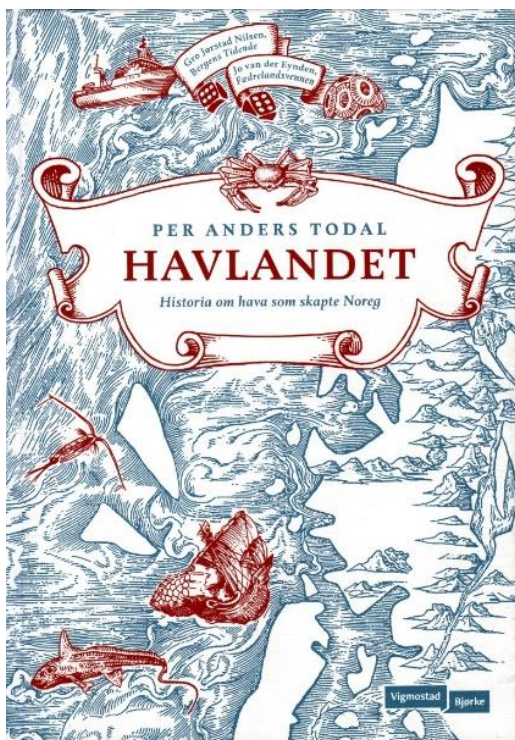
Nytt fra

Nr 1/2019

13. årgang

Forfatterbesøk

Fredag 15. mars arrangerte Smøla historielag og Smøla bibliotek forfattermøte med Per Anders Todal fra Todalen i Aure. Vel 50 personer møtte opp for å få med seg foredraget.

Han har jobbet som journalist i avisen Dag og Tid, men har brukt fem år på å samle stoff til boka *Havlandet. Historia om hava som skapte Noreg* der han på mesterlig vis skildrer havene som omgir oss. Vi ble tatt med på en spennende og interessant reise både på havet og under havet. Han har vært med på tokt ute på havene sammen med fiskere, forskere og kystvakt.

Dette er en bok full av

kunnskap. Her presenteres havets historier og biologi, som for eksempel fiskens vandring og ødelagte korallrev.

Han fortalte også om presset på ressursene, forurensing og plast. Om oppdrettsnæring og oljevirkosomhet og også om oppvarming og forsuring av havene.

Han viser stor kunnskap og innsikt - og ikke minst kjærlighet til havet.

Årsmøte Smøla historielag

Lørdag 16. mars ble årsmøtet avviklet på Annies gjestekro. Her møtte 16 medlemmer. Magne Bastian Lervik ønsket velkommen og ledet møte.

Årsmeldinga

Det er avholdt 3 styremøter der det i alt er behandlet 16 saker.

Smølaminne

Redaksjonen har i 2018 bestått av: Peggy Kruse, Judith Rogne, Roy Scott Heiersted, Karle Gjernes, Magne Bastian Lervik og Svein Rangnes, som også er u-unnværlig korrekturleser og kontaktperson med trykkeri. Styret takker redaksjonen for eksemplarisk utført arbeid og er veldig godt fornøyd med et innholdsrikt Smølaminne 2018. Stor honnør til åttendeklasse ved Smøla ungdomsskole som solgte 357 eksemplarer ved dørsalg. Salget ved bokhandel og butikk har også vært godt, vi sitter igjen med et lite restparti av Smølaminne 2018.

40 årsjubileum for Veiværsvaien

Etter noen utsettelse hadde i overkant av 40 personer funnet veien til Samfunnshuset på Veiholmen den 23. januar.

Høsten 1977 ble Veiværsvaien alias "Nord-Atlantehavsveien", nå kalt Skjærgårdsveien, tatt i bruk.

Karle Gjernes fortalte og viste bilder fra prosessen fram mot vei.

Fylkestinget av slo søknaden i 1962, men

10 år senere var det klart for de første bevilgningene fra staten. I 1974 ble første spadestikket tatt. Sikkerhetstiltakene var den gang ikke så strenge som nå, så det ble flere dispensasjoner for de som ønsket å kjøre over brua. Både lege, ambulanse, brudepar og godsruete kjørte over brua før den var ferdig. Per Ellevsøy forteller at han kjørte dyretransport over brua før det kom rekkverk. "Det var skummelt og fryktelig langt ned," minnes han.

Ordfører Roger Osen gjorde rede for veiens betydning for Veiholmen og Smøla forøvrig - både for næringsliv og bosetning.

Endelig, etter 40 år, ble veien offisielt åpnet. Ordfører i 1977, Karle Gjernes, og medlem av den den gang kommunalt oppnevnte veikomiteen, Jann Kristoffersen, holdt snora, mens dagens ordfører Roger Osen tok på seg ordførerkjedet og foretok snorklippingen foran en stående forsamling.

Avslutningsvis redegjorde Kurt Sivertsen for et planlagt bokprosjekt om Veiholmen etter at veien kom. Han siterte fra materialet til veisøknadene og spesielt anbefalingene fra distriktslege Idland og sogneprest Kjellevold som

ofte hadde praktiske problemer med å komme seg til Veidholmen. Nevnes må også Smøla Bil- og Båtlag og Smøla bondelag som framtidsrettet spådde at Veidholmen ville bli et stort turistmål.

Lokalhistorisk arkiv

ble presentert av Inger Anne Rangnes etter årsmøtet. Her ble arkivarbeidet beskrevet gjennom ord og bilder. Ønsket var å vekke interessen for å ta vare på det som forteller om frivillig innsats, men også det som forteller historien til lokalt næringsliv.

Sommertur 2018

Lørdag 21. juli var det tid for årets sommertur til Glasøya. I overkant av 30 personer var møtt opp på Nelvika der turen startet.

På Glasøya har det så langt vi vet bodd folk siden 1500-tallet og fram til 1982. Øya er kupert, noe skogvokst og brukes nå som feriested, Skjøtsel av vegetasjonen foregår ved utgangarsau som beiter. Husene ligger fritt og sørvendt med utsikt mot fjorden og Tustnafjellene.

Ilandstigning foregikk ved Alsvika der siste fastboende hadde hatt tilhold. Nå er plassen blitt feriehus. Karle Gjernes orienterte om bosteder og beboere før vi la ut på turen. I nydelig sommervær ble vi svært godt mottatt av huseierne på øya. Både Kjell, Ingrunn og Elin Karstensen fra Mettergarden og Jullianne Hansen og Lasse Stokke fra Sygarden møtte oss og ble med på vandringen mellom gårdene. Ingrunn, Elin og Kjell fortalte om utskifting av eiendommer, flytting av hus og om leveforhold på Glasøya. I Nordigarden ble vi møtt av familien Berget Dahl, som har stedet som feriebolig nå. Reiseleder var Karle Gjernes.

Høstmøte

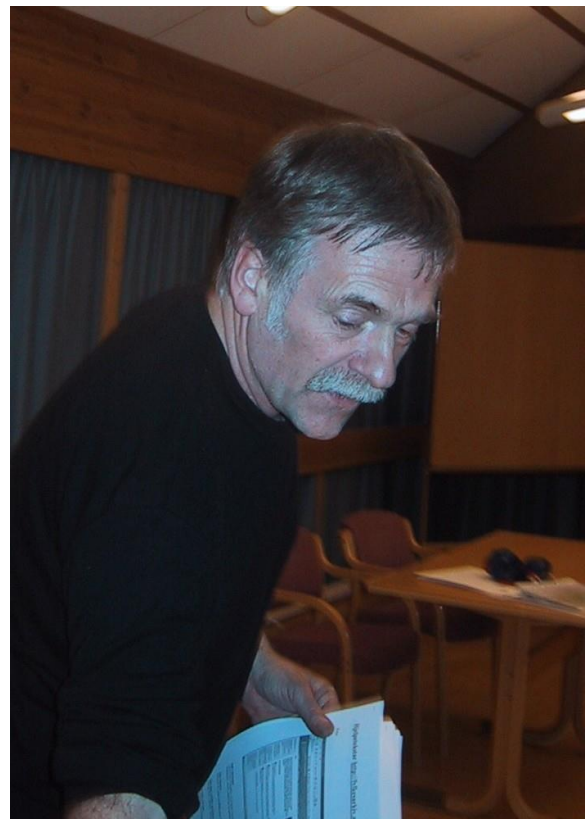
Hvordan tar vi vare på gamle bilder? Torsdag 13. september kl. 18 arrangerte Smøla historielag møte om temaet gamle bilder i en digital verden. Dårlig oppmøte, men interessant for oss som var til stede. Fylkesfotoarkivar Ragnar Albertsen fortalte hvordan vi best tar vare på bilder, og om hva som er verdt å ta vare på. Han tilbød også å komme tilbake for ei dugnadsøkt i Lokalhistorisk arkiv. Da blir oppgaven å legge til rette for avfotografering av bilder som arkivet har lagret. Ragnar Albertsen stiller med utstyr.

En oppfordring til alle er å gå inn på fylkets fotobase og legge inn tekst på bildene fra Smøla.

Skattesteinen

Mange har undret seg over hvorfor denne steinen har ligget utenfor Edøy nye kirke, ensom og malplassert. Forklaringen står nå på infoskiltet som historielaget har kostet. (se mer etter årsmeldingene)**Lokalhistorisk magasin**

Tema i Lokalhistorisk magasin nr. 2. 2018 var "Flyktning i eget land". I Smølaminne 2011 og 2017 står artikler som passer temaet. Aktuelle artikler ble levert redaksjonen i Lokalhistorisk magasin for vurdering, og alle artikler fra Smøla ble satt på trykk.

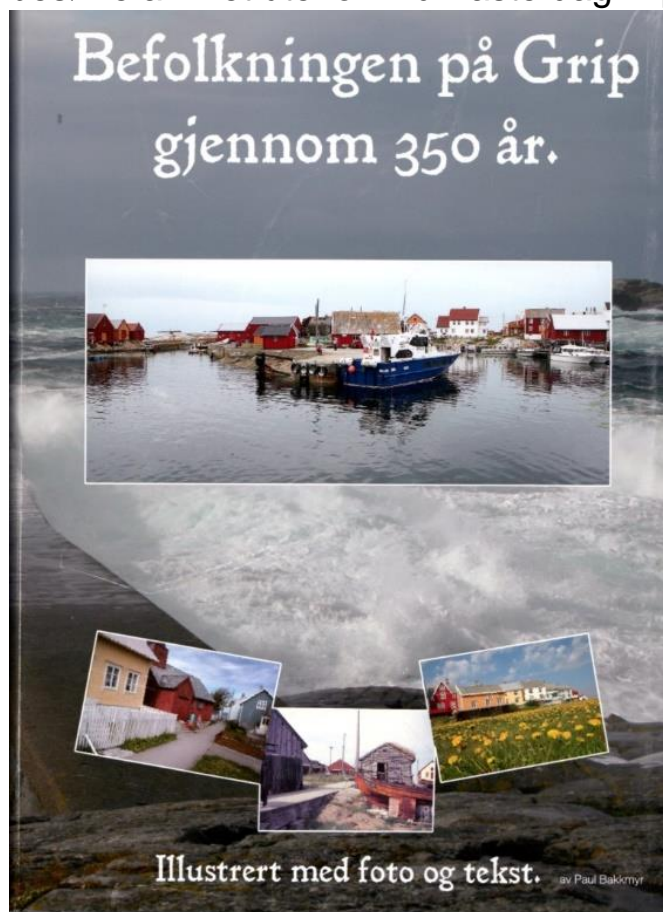

Guide for Dyrnes

Etter en forespørsel fra Smøla nærings- og kultursenter, tok Lokalhistorisk arkiv oppgaven med å lage Guide for Dyrnesområdet. Guiden ble trykket både på norsk og engelsk. Arkivet vil fortsette med flere guider for områder på Smøla.

Heimesida til historielaget

Her blir det lagt ut lister over hva som finnes i arkivet. Har du ønske om å besøke arkivet utenom vår faste dag "Åpent arkiv", ta kontakt.

Etter årsmøtet fikk forsamlingen møte:

Forfatter Paul Bakkmyr fra Aure

Han viste bilder og ga oss en gjennomgang av de store endringer fra et lite fiskevær til et stort samfunn og egen kommunestatus og til slutt fraflytting.

I 1969 ble losstasjonen nedlagt. I 1974 flytta siste fastboende unntatt fyrvokteren.

I 1977 ble fyret automatisert og etter den tid har det vært uten fastboende. Men etterkommerne av folket på Grip tar godt vare på husene som nå er ferieboliger.

Årsmelding Lokalhistorisk arkiv

Status for arkivet pr. 31.12.2018:

266 ulike arkivenheter (lag, foreninger, foretak o.l.) er registrert.

405 arkivbokser er fylt og merket.

Foruten å ta imot nytt materiell, har det også vært prioritert å få sortert, registrert og pakket eldre arkiver. De fleste arkivene sine arkivlister er lagt ut på Historielagets hjemmeside. Denne siden er godt besøkt.

Arkivet har hatt åpent den andre tirsdagen i hver måned unntatt juli og desember. Ca. 45 personer har deltatt – i tillegg har det vært 51 besøkende utenom faste åpningsdager.

I 2018 har møterommet vært utleid 24 ganger i tillegg til lagets eget bruk av rommet. For å tilrettelegge for flere brukere, er det blitt kjøpt inn overskap i kjøkkenkroken.

Fylkesfotoarkivar Albertsen fra ICA Møre og Romsdal var på besøk i arkivet i september, og han anbefalte at vi fikk redusert luftfuktigheten. Det ble deretter kjøpt inn en luftavfukter i tillegg til den som allerede finnes. Det er også blitt montert lokk på ventilene for å få ned luftstrømmen når det er stor luftfuktighet utendørs. Luftfuktigheten har etter dette ligget på 45 – 50 %. Fra de nedlagte skolene fikk vi hente hyller, arkivskuffer og annet utstyr som vi kan bruke.

Vi har derfor kapasitet til å ta imot mer lokalt materiell fra lag, organisasjoner, private og bedrifter.

I tillegg til leder har Sjoukje Jongejan jevnlig deltatt i sortering av materiell.

Vi har søkt om og fått følgende støtte:

1 000 kr fra Nordmøre Sparebank

3 000 kr fra Smøla kommune

Takk til arkivgruppas medlemmer og Sjoukje Jongejan for innsatsen i 2018.

Åpent arkiv

Minner om Åpent arkiv: Tirsdagene 9. april – 14. mai – 9. juli

Her blir det mulighet for innlevering av materiell. Du er også velkommen til bare å se innom for å ta en titt på lokalene eller for en prat. Se mer her:

Hjemmeside: smolahistorielag.org

Årets sommertur 2019

går til Brattværet mandag 22. juli med Ernst Olav Blakstad som kunnskapsrik guide. Båtavgang fra Dyrnes småbåtkai kl. 12.00. Ta med mat og drikke. Og kle deg etter været. Billettpris kr 100.

Skattesteinen

Denne steinen ligger ved Edøy kirke på Innsmøla.

John Moe (1857 - 1947) var kommunekasserer i Edøy kommune og bodde på Edøya, som var uten veiforbindelse. Kommunekassereren var skatteoppkrever, og folk måtte selv passe på å betale kommuneskatten. Dette var nok før forskuddstrekk ble vanlig. Han tok med seg skatteprotokollen i kirka på søndag. Etter gudstjenesten satte han seg på denne steinen slik at de som hadde noen kroner å avse, kunne betale der og da. Dette var nok for å gjøre det enklest mulig.

I 2018 bekostet Smøla historielag et informasjonsskilt i messing på steinen. Kirkens ansatte planerte området og skaffet en benk for den som ønsker å sette seg ned en stund utenfor kirka.

Smølaminne

Smølaminne 2018 har også solgt bra, og redaksjonen er godt i gang med årets Smølaminne. Dersom du har stoff som kan brukes i årboka, tar komiteen imot manus eller ideer. Dikt og stubber kan også være aktuelt. Det som ikke blir med i år, kan være aktuelt et senere år.

Tillitsvalgte i Smøla historielag 2019

Styret

Leder	Magne Bastian Lervik	404 70 432	malervik60@gmail.com
Nestleder	Karle Gjernes	958 26 251	karlegje@online.no
Kasserer	Elisabeth Sørli	992 60 318	esoerli@online.no
Sekretær	Inger Anne Rangnes	906 98 116	irangnes@online.no
Medlem	Per Bastian Kuløy	950 98 564	pbkuloey@online.no
Vara	Per Harald Ellevsøy	906 65 215	peelle@online.no
Vara	Jan Lervik	911 56 119	janb.ler@live.no
Vara	Noralf Reitan	995 73 088	
Revisor	Svein Ivar Iversen		
Vara	Svein Rangnes		

Redaksjonen for Smølaminne

Magne Bastian Lervik	404 70 432	malervik60@gmail.com
Magne Gjernes	913 11 165	maggjer@online.no
Elisabeth Sørli	992 60 318	esoerli@online.no
Svein Rangnes	482 42 777	srangnes@online.no

Lokalhistorisk arkiv for Smøla:

Leder	Inger Anne Rangnes	906 98116	irangnes@online.no
Sekretær	Judy Rangnes	957 01 08	judyrangnes63@hotmail.com
Medlem	Jarl Kåre Rangnes	928 44398	jarl.rangnes@yahoo.com
Fra Smøla Museum	Rannei Botten	95918 466	rannei.botten@nordmore.museum.no
Fra Smøla historielag	Magne Bastian Lervik	404 70 32	malervik60@gmail.com

Valgnevnd:

Leder	Olav Birger Lervik	909 94 456
Medlem	Asbjørn Ole Karstensen	997 07 625
Medlem	Halstein Spjelkavik	984 18 728

Alle medlemmer og tillitsvalgte hilser med dette til vår nestleder Karle Gjernes som fortsatt ligger på sykehuset. Vi ønsker deg riktig god bedring og håper at det nærmer seg endelig operasjon og at du deretter snart er på hjemvei igjen. Vi savner din interesse for og kunnskap om

lokalhistorien.